

Српски мировњаци у најисточнијој земљи Запада

НА ЛИНИЈИ РАЗГРАНИЧЕЊА

Фото: UNFICYP

Пише Катарина СИМОНЧИЋ

На раскршћу између Европе, Азије и Африке, у непосредној близини Блиског истока, Кипар, „најисточнија земља Запада” и чланица Европске уније, и данас има значајну улогу у светској политици. О томе сведочи непрекидно присуство Уједињених нација од 1964. године, када је Резолуцијом Савета безбедности број 186 успостављена мултинационална операција UNFICYP, с циљем заустављања сукоба између заједнице кипарских Грка и Турака.

Безбедносна ситуација на Кипру већ дужи период је мирна и релативно стабилна, али ипак, због тензија које су и даље присутне, на видiku нема политичког решења кризе. Снаге Уједињених нација још увек се старају за очување мира

на острву подељеном између међународно признате Републике Кипар на југу, Турске Републике Северни Кипар (коју је признала само Република Турска) на северу, „зелене линије” Уједињених нација и суверених база под контролом Велике Британије.

У зони операције UNFICYP, почев од 21. октобра 2010, учествовала су 642 припадника Министарства одбране и Војске Србије, укључујући и тројицу припадника који су тренутно на позицијама штабних официра у Команди мисије.

Мајор Никола Николић из 204. ваздухопловне бригаде РВ и ПВО, уједно је старији национални представник и штабни официр за текуће операције у Команди војног дела мисије.

– Примарно задужење које имам у мултинационалној операцији UNFICYP односи се на организовање и надгледање рада Здруженог оперативног центра у Команди мисије (JOC-Joint Operations Center), који је између осталог надлежан за праћење ситуације у зони операције у реалном времену, непрекидно прикупљање и размену информација између сектора на које је подељена бафер зона и организационих целина мисије, као и пружање помоћи Команди мисије у кризним ситуацијама. Такође, у делокруг задатака спада дневно праћење свих инцидената и организовање оперативних активности у зони одговорности мисије.

Према речима мајора Николића, дужност коју обавља изузетно је захтевна и одговорна јер изискује велику посвећеност и доступност 24 сата седам дана у недељи, поготово у тренуцима када поред својих редовних задатака обавља и послове помоћника за операције Команде војног дела мисије (DCOS Ops).

Велики изазов за целокупно особље УН-а донела је пандемија Ковида-19, јер је, како мајор Николић каже, условила прилагођавање раду у неким новим околностима.

– Сви припадници Војске Србије, као и двојица припадника Министарства унутрашњих послова наше земље, такође ангажованих у мисији

„ЗЕЛЕНА ЛИНИЈА”

Линија разграничења, којом је острво практично подељено на грчки и турски део, успостављена је након догађаја из 1974. године – пуча који је 15. јула извела грчка војна хунта с циљем присаједињења острва Грчком и инвазије Републике Турске 14. августа, после које је територија под контролом турске стране проширена на 37% површине острва.

Због боје фломастера којом су УН преговарачи уцртали ову линију на карти, она се назива и „зелена линија”. Око линије разграничења успостављена је неутрална зона под контролом УН, чија ширина варира од стотинак метара, као што је случај у главном граду Никозији, до десетак километара у неким другим деловима острва.

Приближна површина територије острва коју заузима ова тампон-зона дужине око 180 километара износи приближно 1,8%.

UNFICYP, прилагодили су се новонасталој ситуацији, поштујући епидемиолошке мере које су прописали УН и земља домаћин. Као једну од превентивних мера да се сачува здравље свих припадника, Команда мисије UNFICYP донела је одлуку да се већина састанака, курсева и презентација реализују путем онлајн платформи и апликација.

Припадник 224. центра за електронска дејства Управе за обавештајно-извиђачке послове (J-2) Генералштаба Војске Србије капетан прве класе Иван Тубин налази се на месту аналитичара у одсеку задуженом за прикупљање података (INFO-OPS U2). Он објашњава да се у овом одсеку прикупљају подаци од интересовања за тренутне, као и за наредне операције, подједнако на терену и из отворених извора, у које спадају различите врсте медија.

На питање које то ситуације заокупљују пажњу одсека у којем ради, капетан Тубин појашњава да то могу бити сви догађаји који би могли довести до провокација или ескалаци-

је сукоба између грчке и турске заједнице на Кипру.

– Главни изазови са којима се припадници УН сусрећу на терену махом су цивилни инциденти, али има и оних који се могу подвести као војни прекршаји, у које на пример спадају повећање бројности безбедносних снага једне од заједница, изградња војних објеката у близини бафер зоне, ненајављена вежбона гађања итд. У цивилне инциденте спадају лов и обрада земље у бафер зони без поседовања адекватних дозвола, када мигранти покушавају да пређу преко линије раздвајања... На први поглед неки од ових изазова могу се учинити небитним, али исто тако могу бити протумачени као провокације и постати окидач за избијање немира.

Капетан Жарко Јовановић из Четврте бригаде Копнене војске помоћник је главног војног инжењерца у Команди мисије.

Мајор
Никола Николић

Као важан сегмент истакао бих и психолошку припрему мировњака, јер боравак у мисији подразумева живот у специфичним околностима, почев од тога да сте одвојени од породице, да се сусрећете са новим животним и радним окружењем, страним говорним подручјем, а некад и са несвакидашњим и тешко предвидивим изазовима

– У мисији сам се први пут сусрео са компјутерским системом који се зове „I need“, што би у преводу на српски значило „Треба ми“. Он функционише тако што сваки припадник мисије може да, услед оперативних потреба за извршавање конкретних задатака или ради стварање бољих услова за живот и рад припадника неке јединице или појединаца, састави захтев и посредством тог система пошаље мејлом на разматрање. У моја задужења спадају пријем и обрада тих захтева, израда извештаја, планова и заједно са мојим претпостављеним у мисији – главним војним инжењерцем, одређивање приоритета на основу којих командир инжењеријског вода упућује људе на извршавање радних задатака.

Капетан Јовановић објашњава да се од инжењеријских јединица на нивоу мисије UNFICYP ангажује словачки вод инжењерије, који у свом саставу има по једно путно, грађе-

винско и одељење механичара, као и да по потреби раде у садејству са цивилном инжињеријом мисије, јер у „I need” систем пристижу и захтеви за чију реализацију су неопходни додатни материјални капацитети и новчана средства која финансира мисија.

– У нашој надлежности је подршка јединицама мисије на терену, како би имале што боље услове за извршавање задатака. Овде имамо три сектора којима пружамо подршку. Иако они у својим саставима имају припаднике инжињерије, то је недовољно, па се за извођење комплексних радова попут одржавања патролних стаза у бафер зони, изградње и одржавања осматрачких позиција тј. база, одржавања хелидрома, захтевних макадамских путева и градње мостова, пре свега ослањају на инжињеријски вод – наглашава капетан Јовановић и додаје да су искуства са којима инжињерци Војске Србије долазе у мисију веома драгоцене.

Српски војници – амбасадори мира под плавом заставом УН

Бројна су сведочанства да су се припадници Војске Србије не само на Кипру већ и у другим мисијама широм света показали као добри чувари мира. Према речима мајора Николића, то је вероватно зато што наш народ добро разуме колика је вредност мира, шта значи људска патња изазвана ратовима и терет предрасуда према некој од сукобљених страна.

– Свакодневно се трудимо да неком рада у мисији Уједињених нација будемо објективни и непристрасни, да поштујемо универзална начела мира и међународног права за која се Република Србија свесрдно залаже и на тај начин у очима локалног становништва, припадника других земаља са којима сарађујемо, као и особља Уједињених нација будемо достојни представници наше земље и Војске Србије. Циљ нам је да попут наших претходника постигнемо одличне резултате и оставимо добар утисак, јер је то најбоља препорука како за нашу војску тако и за колеге

које ће доћи у мисију UNFICYP у следећим ротацијама.

Учешће државе у мировним операцијама Уједињених нација и испуњавање међународних обавеза преузетих потписивањем и ратификацијом међународних правних инструмената својеврсна је порука о зрелости и стабилности једне земље и њених институција у које спада и Војска Србије, поручује мајор Николић.

Професионални изазови мултинационалних операција

Ангажовање у мировној мисији представља професионални изазов

БАЗА „СТЕФАН НЕМАЊА”

У селу Пила, недалеко од приморског града Ларнаке, налази се база која носи име родоначелника српске лозе Немањића, Стефана Немање. Назив је добила 2011. године када су у њој боравили припадници пешадијског вода који су у то време били део контингента Војске Србије у мисији UNFICYP.

Иако припадника наше војске у тој бази више нема, припадници оружаних снага Словачке који сада тамо бораве нису желели да мењају њен назив базе.

БРИТАНСКЕ ВОЈНЕ БАЗЕ

Након деколонизације Кипра базе које је Велика Британија оставила („Декелије” и „Акротири”), а које и данас постоје, чине скоро 2% укупне територије острва и важне су стратешке позиције ове државе због близине Блиског истока. На овој територији живи око 15.000 људи, махом британских војника са породицама, као и домаће грчко становништво које ради у базама. Сви закони на територији база исти су као и у Великој Британији, те се ови делови острва званично третирају као део Уједињеног Краљевства.

за који влада велико интересовање међу припадницима Војске Србије.

Капетан прве класе Тубин наглашава да су међу мотивима због којих је желео да дође у мисију били могућност рада у мултинационалном окружењу и стицање нових знања.

– Сигурно је да се припадници Војске Србије враћају из мисија богатији за нова искуства, познанства, знања и вештине. Уједињене нације могу бити добар пример како би требало да функционише једна организација. На мене је посебан утисак

оставило то у коликој мери се административне и друге делатности обављају уз примену најновијих технологија и електронског пословања, као и степен одлучивања поверен сваком појединцу. Размишљам да по повратку у Србију у делокруг свог рада им-

плементирам део овдашње праксе. Такође сматрам да сви ми који смо у мултинационалним операцијама имамо прилику да усавршимо познавање страних језика, а када су у питању стандарди и процедуре које овде примењујемо, њиховим преношењем колегама у Србији можемо утицати на лакше разумевање правила која се примењују у свету и додатно интегрисање наше војске у токове међународне сарадње.

До сада припадници Војске Србије у мисији UNFICYP показали су да је ниво њихове обучености изузетан, као и квалитет људи. Мајор Николић указује да заслуге за то иду Центру за мировне операције Оперативне управе (Ј-3) Генералштаба Војске Србије.

– За процес припреме, одласка и боравка у мултинационалне операције задужен је Центар за мировне операције. Пре доласка на Кипар сви смо прошли процес селекције, којем се посвећује велика пажња, а затим и обуке у складу са највишим професионалним стандардима. Као важан сегмент истакао бих и психолошку припрему мировњака, јер боравак у мисији подразумева живот у специфичним околностима, почев од тога да сте одвојени од породице, да се сусрећете са новим животним и радним окружењем, страним говорним подручјем, а некад и са несвакидашњим и тешко предвидивим изазовима. Уз све то потребно је да оправдате поверење и на неки начин будете амбасадор своје војске и своје земље у свету.

Град у коме не живи нико

Са мировњацима смо разговарали и о томе шта им је било посебно занимљиво за време досадашњег боравка на Кипру.

У категорију изненађења, према речима капетана Јовановића, свакако не спада темперамент локалног становништва, јер је прилично сличан нашим људима, поготово онима са југа Србије, одакле је он пореклом.

Као инжењерца запањили су га окомити, стрми путеви у планинском делу острва, за које се у први мах запитао како је могуће да су изграђе-

Капетан прве класе
Иван Тубин

Вароша је пре сукоба између кипарских Турака и Грка 1974. године била монденско летовалиште у којем су одседале познате личности. Данас је то место попут „града духова”, у којем не живи нико, а у исто време застрашујуће и фасцинантно је то што је све остало баш онако као што је било у тренутку када га је напустило око 40.000 житеља.

Капетан
Жарко Јовановић

Овде имамо три сектора којима пружамо подршку. Иако они у својим саставима имају припаднике инжењерије, то је недовољно, па се за извођење комплексних радова попут одржавања патролних стаза у бафер зони, изградње и одржавања осматрачких позиција тј. база, одржавања хелидрома, захтевних макадамских путева и градње мостова, пре свега ослањају на инжењеријски вод.

ни под нагибима који у случају лошег времена лако могу бити погубни.

– У Србији сам прошао различите терене и могу рећи да би такви путеви у нашој земљи били немогући. Довољно је да се ухвати блага поледица и да слетање са пута буде гарантовано. Али, с обзиром на то да је Кипар острво које у години има 340 сунчаних дана и нема снега и поледице, возња по планинским путевима је могућа, наравно, уз повећану опрезност – објашњава капетан Јовановић.

На мајора Николића и капетана Тубина најјачи утисак оставила је Вароша, напуштено предграђе Фамагусте, града на источној обали Кипра.

– Вароша је пре сукоба између кипарских Турака и Грка 1974. године била монденско летовалиште у којем су одседале познате личности попут Елизабет Тејлор, Пола Њумена, Брижит Бардо. Данас је то место попут „града духова”, у којем не живи нико, а у исто време застрашујуће и фасцинантно је то што је све остало баш онако као што је било у тренутку када га је напустило око 40.000 житеља. Имали смо прилику да током обиласка видимо напуштене домове у којима су људи оставили постављене трпезе, одећу коју су планирали да обуку следећег дана, подсетнике за куповину – присећа се капетан Тубин.

Мајор Николић додаје да су део те надреалне слике и салон аутомобила са најновијим моделима возила из 1974. године, пуста пешчана плажа дугачка неколико километара, напуштени вишеспратни хотели, које велико нагриза зуб времена и бодљикава жица са упозорењима да је фотографисање забрањено.

Тројица мировњака Војске Србије у мисији UNFICYP сагласни су да су им од велике помоћи у досадашњем раду били подршка и разумевање које за актуелну ситуацију показује национална команда, почев од припадника Центра за мировне операције којим руководи пуковник Иван Лазаревић, до начелника Оперативне управе (Ј-3) генерал-мајора Желимира Глишковића.